

Hrvatski jezik skripta

Posuđivanje riječi

-do posuđivanja dolazi zbog

- **unutar jezičnih razloga** -> nemogućnost da se za neki pojam ponudi odgovarajuća riječ
- **izvanjezičnih razloga** -> različite društvene, povijesne i kulturne veze

Jezično posuđivanje

1. **Izravno** (jezik davatelj i jezik primatelj)
 - Npr. western (engl.) -> vestern, riviera (tal.) -> rivijera
2. **Posredno** (jezik davatelj, jezik posrednik i jezik primatelj)
 - Npr. grč. Thema -> njem. das Thema -> tema
3. **Kružno**
 - Jezik davatelj -> jezik primatelj -> jezik davatelj -> jezik primatelj
 - Kravata -> mi smo posudili riječ iz Francuskog jezika

Prilagodba posuđenica

1. **Fonološka prilagodba**
 - Engl. Thriller -> triler
 - Fran. Bistro -> bistro
2. **Grafijska prilagodba**
 - Engl. Taxi -> taksi
 - Engl. Teenager -> tindejdžer
3. **Morfološka (gramatička) prilagodba**
 - Riječ dobiva gramatičke odrednice vrste riječi, njem. planen -> planirati
4. **Značenjska (semantička) prilagodba**
 - Jednako značenje / uže značenje, šire značenje
 - Npr. Scheibe -> prozorsko staklo, okrugla ploča, meta
 - Hrv. Šajba -> prozorsko staklo

Posuđenica -> riječ posuđena iz drugog jezika

Vrste posuđenica

1. S obzirom na stupanj prilagodbe

- **Usvojenice** (potpuno su se prilagodile hrvatskom jeziku, ne osjeća se strano podrijetlo): **boja, sat, čizma**
- **Tuđice** (osjeća se strano podrijetlo): bicikl, rogu
- **Prevedenice ili kalkovi** (posuđenice nastale doslovnim prevođenjem riječi)
 - o Neboder (sky-scraper), poluotok (die Halbinsel)

2. S obzirom na izraz

- **Internacionalizmi ili europizmi**
 - o Riječi koje u većini EU jezika imaju sličan izraz i značenje
 - o Npr. adresa, politika, demokracija, televizija
- **Eponimi**
 - o Riječi koje označavaju izume koji su dobili ime prema imenu/prezimeni izumitelja
 - o Sendvič, žilet, penkala, petrarkizam
- **Egzotizmi**
 - o Riječi koje označavaju posebnosti određenog naroda
 - o Tortilja, votka, iglu, kimono

3. S obzirom na jezik iz kojeg dolazi

- **Latinski** -> latinizmi – demokracija
- **Grčki** -> grecizmi – paradoks
- **Njemački** -> germanizmi – špigl
- **Turski** -> turcizmi – česma
- **Ruski** -> rusizmi – čistka
- **Češki** -> bohemizmi – vlak
- **Poljski** -> polonizmi
- **Srpski** -> srbizmi – viljuška
- **Mađarski** -> hungarizmi – ciepla
- **Engleski** -> anglizmi – laptop
- **Francuski** -> galicizmi – pejzaž
- **Talijanski** -> talijanizmi – činčila
- **Portugalski** -> luzizanizmi – bajadera

Frazeologija

Pasti kamen sa srca = osloboditi se teške brige

Frazemi – izrazi prenesenog značenja

Frazeologija – znanost o frazemima

Frazemi prema sintaktičkome ustraju

1. Sintagme
2. Rečenice

Frazemi prema vrsti riječi središnje punoznačnice

Imenički: mačji kašalj

Pridjevski: lukav kao lisica

Glagolski: imati petlje

Priloški: navrat-nanos

Frazemi prema podrijetlu

Biblijski: Judin poljubac

Antički: Sizifov posao

Hrvatsko: Martin u Zg, Martin iz Zg-a

Književni: biti ili ne biti

Frazemi s obzirom na odnos

Frazemski sinonimi: suh kao bakalar – tanak kao čačkalica

Frazemski autonimi: spor kao puž – brz kao zec

Frazemske jednoznačnice: čuvati leđa

Frazemske višeznačnice: omastiti brk

Frazemske inačice: imati mušice u glavi

Onomastika - dio leksikologije koji proučava imena

Imena

1. Antroponimi (imena ljudi)
2. Toponimi (imena mjesta)

Antropomastika

- **Animizacija** (novak -> Novak)
- **Apelativizacija** (Tesla -> tesla)

Toponomastika

- **Ekonomi/ojkonimi** -imena naseljenih mjesta (Dubrovnik, Dugo-Selo)
- **Oronimi** – imena gora (Velebit ...)
- **Hioronimi** – imena rijeka

- **Etnik** – naziv stanovnika naseljenog mjesta
- **Ktetik** – **posvojni** pridjev tvoreni od imena naseljenih mjesta
- **Egzonimi** – prihvaćeni nazivi za gradove i države